

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja trikrat na teden, vtorek, četrtek in sobota, ter velja po pošti prejeman, ali v Mariboru s pošiljanjem na dom, za celo leto 10 gold., za pol leta 5 gold., za četrt leta 2 gold. 60 kr. — Za oznanila se plačuje od navadne četristopne vrste 6 kr. če se oznanilo enkrat tiska. 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska. Vsakokrat se plača štempelj za 30 kr. — Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Mariboru, v koroški ulici hišn. št. 220. O pravništvu, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v tiskarnici: F. Skaza in dr., v koroški ulici hišn. št. 229.

Slovaki.

Med vsemi Slovani naše monarhije so Slovaki v največji bedi in politični nesreči. V zadnjih dvajsetih letih so se Čehi, Hrvati, Poljaki, Rusini, Srbi, in smo se tudi mi Slovenci do nekega političnega pomena povzdignili. Samo Slovaki, da si so po številu še enkrat močnejši nego na pr. mi Slovenci, dasi činjijo peti del prebivalstva ogerske krone, niso do danes v parlamentarno zastopstvo niti enega zagovornika spraviti mogli, kajti predsednika slovaške „Matice“ znanega Pauliny-Totha, kateri kot edini Slovak sedi v peštanskem zboru, volili so Srbi. In vendar narodni duh med Slovaki ni umorjen, slovaški rodoljubi niso nedelavni, ne strašijo se žrtev za narod. Literarni zavodi na Slovaškem so materijalno bolje podpirani nego naši, Slovaki imajo dva politična časopisa v velikosti „Slovenskega Naroda,“ imajo narodno tiskarnico, in ustanovili so z lastnim med domoljubi zbranim denarjem narodne srednje šole. Da se torej tudi politično povzdignejo, da stopijo v kolo slovanske vzajemnosti v enotno obrambo proti obnim sovražnikom, to mora pač vsak Slovan želeči, ki ve, da je naše vseobčne slovanske nesrečne preteklosti krivo naše razkosanje.

Z veseljem torej vidimo, da se od ene strani Slovaki za bližnje volitve na Ogorskem resno pripravljajo, z druge pak, da so jih začeli njih prvi sorodniki Čehi živo podpirati. V zadnjem času nahajamo v českih listih redno razgovarjanje o slovaškem vprašanji, dobra svetovanja, ktera se onkraj Litave gotovo ne bodo v nemar puščala. Dasiravno so Čehi preveč v lastno borbo zapleteni, da bi mogli svojim bratom na Ogorskem pri volitvah tudi dejansko pomagati z novci, kakor je Magjare strah, vendar je že ta moralna pomoč velilke važnosti.

Tako se češki „Pokrok“ od 12. t. m. v daljšem članku peča s slovaškim vprašanjem. Priporoča jim praktična pota, priporoča, naj svoje

dobre lastnosti, posebno svojo delavnost, po kateri Magjare presegajo, za sebe obrnejo. „Ako nemajo Slovaki doma prilike izuriti se v praktičnosti, v promiselnem delu in znanosti, naj pridejo k nam Čehom — pravi „Pokrok“; mi (Čehi) jih bomo radostno pozdravili in jim pomagali. Pri nas se bodo Slovaki učili, kako si k smrti obsojen narod pomaga sam k življenju. Petdeset glav vsako leto tako pripravljenih, s srcem na pravem mestu promeni v desetih letih ves obraz Slovakije.“

„Založnice so nam Čehom v desetih letih stokrat več bile v prospeh, nego je nam mogla sovražna sila škoditi.“ Dalje nasvetuje „Pokrok“ Slovakom, naj ne poudarjajo le zgodovinskega prava, t. j. v kakem položju je bilo slovaško ljudstvo pred devet sto leti k Magjarom, temuč vsaka založnica bode pomogla, da se zdanje polože odpravi. Ustanovite jih, izdajajte ljudstvu razumljive knjige, vzbujajte narod k narodni zavesti z zabavami in gledišči. Sam nemški paškvilant Andree (ta mož je v zadnji čas izdal knjigo „Czechische Gänge“. Uredn.) ni mogel zatajiti koliko velikih vspehov v probujenji naroda smo mi Čehi dosegli s temi poslednje imenovanimi naznanimi pripomočki.“

„S prekrizanimi rokami se ne prerodi zane-marjen narod, potreba je dolgega dela in vspeh dela se ne pokaže naenkrat.“

Zdi se nam, da modri sveti „Pokrovi“ več ali menj tudi nam Slovencem veljajo.

Iz državnega zbora.

Adresna debata se je v poslanski zbornici v saboto začela. V seji so prvokrat nazoči slovenskokranjski poslanci grof Barbo, Jugovic, Poklukar in Rudež. Dr. Zarnika ni. V debati o adresi govori prvi Poljak Czerkawski: „Adresna osnova votira sedanji vladi polno zaupanje. Mi smo z zaupanjem pozdravili priznanje

želj naše dežele v prestolnem govoru, pa ne vemo, kako daleč vlada v tej nameri iti misli. Dokler nam to ni znano, zdi se nam direktna zaupnica prezgodnja. Adresna osnova obsojuje dalje poravnave pogodbe s Čehi. Mi štejem o prejšnji vladi v zaslugi, da ni nobenega sredstva neskušnega pustila, da bi zunaj ustave stoječe narode na ustavnata privedla. Saj so bili od českoga deželnega zbora dani nasveti namenjeni za ustavno obravnavanje in preudarjenje in obranjujemo se proti nameri, zavreči kako podlogo za sporazumljenje, pred ko je preudarjena. Ne moremo odobriti vsakemu sporazumljenju našprotnih besedi v adresi. Protestiramo proti zedinjenji galiških tirjatev z volilno reformo in vedno zvezovanje teh dveh pršanj nas napoti, se odločno izreči proti volilni reformi. Pri posvetovanji revizije februarke ustave je bila od vseh strani priznana pravica deželnih zborov, sestavljati državni zbor. Šolske postave so se s prenagljenjem protipostavno napravile, škodovale so autonomiji dežel in varovati se moramo, nasvetovati oostrost pri izvedenji teh postav. Adresa opisuje cerkev kot državni nevarno ustanovo in svetuje, naj se udje cerkve pod policijsko jeroobstvo postavijo. Ni dobro, v adresi na tron misel izreči, kakor bi hoteli žaliti čutila večine prebivalstva. Adresa je s strastnostjo pisana in bomo se glasovanja zdržali, pa v specijalni debati stavili pristaven predlog o Galiciji, kateri namerava ločitev galiških terjatev od volilne reforme.“

Kochanowski (Bukovina) govori za adresi, ker meni, da izrazuje terjatve, ktere so Bukovini koristne.

Tomaszczuk (Bukovina) je zadovoljen z adresi, ker stoji na ustavnih tleh. Pa adresa govori samo o opravičenih željah Galicije, iz česar se lahko izpeljuje, da drugih terjatev ne priznava. Posebno materijalne koristi tirjajo dobro preudarjenje. Bukovina ne ve nič o velikem narodno-gospodarskem napredku, ktereга adresa omenja. V

Listek.

Vinogradnica.

(Izvirna povest.)

I.

Nova maša v Šent-Petru.

Bilo je oznanjeno, da bode na praznik Marijinega rojstva v Št. Petru nova maša. Sin premožnega posestnika Boštjana Bohača je dospel do česti, ktero je njemu, posebno pa sebi dolgo in srčno želela rodovina. Duhovnika v zlahti imeti je za mnogo slovensko rodovino še vedno največja želja in tudi cela fara si v čast šteje, ako postane kateri njenih rojakov služabnik cerkve in altarja. Tako je bilo tudi pri Bohačevih in v št. peterski fari. Ponosno je oče hodil s svojim sinom že cel mesec vabit zlahto, duhovnike in druge, ktere bi bil on ali njegov sin gospod rad pri najlepši slovesnosti svoje hiše videl. Lanjsko jesen ni zarad nove maše prodal Bohač ne kapljice vina, ktereга je precej pridelaval, in ženske so že spomladi začele spravljati jajce. Dale so valit vsaki kuri, ktera je kokljala in tako je bilo do jeseni vse okolo hiše polno kur, kapunov in piščet. Prase

iz Bohačevega hleva ni to leto nobeno prišlo v prodaj, tudi tele je vsako doma ostalo.

Tako je bilo vse pripravljeno za veliko pojedino pri novi maši. Zadnji teden pred slovesnim dnevom je prišel mesar v hišo in poklal pitano živad. Oče in sin pa sta se vedno okolo vozila in vabila. Dva dni pred Marijinim rojstvom je priromal hišnik škofovega semenišča in začel z dekleti okinčevati cerkev, hišo, pot iz hiše v cerkev in posebno pa kozolec, pod katerim ima obed biti. Bohačev kozolec je stal na majhnem gričku nekoliko od hiše, od hiše do kozolea se je svet polagoma, skoraj nezatno vzdigoval in delal tik pred kozolecem ravninico tako veliko, da je dolg senen voz tam lahko stal brez zavora. Šlo je zdaj za to, kozolec premeniti v dvorano. Bohačev hlapec je zabil na vsaki strani blizu štanta štiri vrste kolja v zemljo, srednji dve vrsti ste bili za kak čevelj višji, ko obe zunanji in sicer zato, ker imajo deske, ktere je na srednje kolje pribil, biti za mizo, zunanje pa za klopi. Ko hlapec to zgotovi, pripne semeniški hišnik po obeh dolgih mizah prte, pogladi klopi in reče koncem hlapcu, naj mu pomaga, neko mizo iz hiše nesti. To sta postavila počrez na od hiše bolj oddaljenem koncu kozolea. Name-njena je za „gospode.“ Potem sta kozolčeve štante

zautala zunaj z gabrovjem, znotraj pa so jih dekleta okinčala z venci tako, da ni pod kozolecem bilo nič lesenega videti. Cerkev so tudi vso ovenčali. Nad vratmi, tudi nad vhodom na pokopališče je napravil semeniški hišnik primerne slovesne reke in obesil tablico s takim rekom tudi nad vhod pod kozolec. Fantje so postavili blizo cerkve in Bohačeve hiše velikanske maje, male obe-lene smrekice in gabri pa so stali kot špalir od Bohačeve hiše noter do cerkve.

Bilo je vse pripravljeno, ko so dan pred Marijinim rojstvom zvonovi v Št. Petru slovesno večernice zazvonili. Št. peterski mežnar je naprosil tri fante, ki so znali drobno „trijančiti“, naj zvonijo pri slovesnosti, rekoč da jim pijače ne bode manjkalo. Prišlo je že nekaj svatov in veselo pregledovalo priprave in poslušalo lepo zvonjenje, ktero je močen strel spremljal. Med došlimi je bilo največ bogoslovcev vrstnikov Bohačevega Jerneja, med njimi Dragotin Govednik in France Hribovec, ktera pa še letos nista bila blagoslovljena. Ti trije imenovani so stali, ko je večernice zvonil, na pokopališči pri cerkvi in pregledovali grobne spominke. Kar zagledajo, da se po cesti dva voza proti Št. Petru peljata, ktera vozita, kakor se jim je dozdevalo goste iz mesta, kjer je Jernej Bohač

Galiciji se mora tudi na Rusine gledati in se ne sme izgovorjati, da tam Nemcev ni treba varovati, ko na Českem. Govornik je zoper federalizem, pa za rešitev narodnostnega vprašanja.

Greuter dokazuje, da sila organičnih stvaritev ne dela. Govornik pravi, da ko bi vsi, ki imajo pravico, priti v državni zbor, tje res prišli, bilo bi ustave že konec. Pravite da ste ustavoverni; ni res. Čehi so ustavoverni, kajti oni s svojo nenazočnostjo vzdržujejo ustavo. Zakaj v adresi ne odgovarjate na besede prestolnega govora, da so narodi od državopravnih preprirov trudni? Se ve da Vam ne more biti konec teh preprirov vseč; saj od njih živite. Kazaje, da je federalistična Nemčija centralistično Francijo premagala, da federalistična Svica, federalistična Amerika ravno zaradi federalističnega ustroja tako srečno žive, da je cesarica Marija Terezija sama pred centralizmom s federalistično ustrojeno Avstrijo se sovražnikom ubranila, da je pa Bachov centralizem nam prinesel Solferino, Schmerlingov Sadovo, obsoduje govornik centralizem ustavovercev. „Gospodje! Jaz sem Nemec, ko Vi. Nemci štejejo v Avstriji tretjino prebivalcev; ko bi vsi drugi narodi se poprijeli ustave, kdo bi bil darovan? Nemci!“ Zaradi cerkvenih razmer se vjema govornik s Poljaki.

Proti Greuterju govornik za adresno Weeber in Zaillner, pa ne moreta ovreči izvrstnega govora tirolskega poslanca.

Na koncu debate govori poročevalec dr. Herbst. Trudi se s sarkazmom proti Greuterju ovreči tehtne razloge proti adresi, ktere je Greuter izrekel. Tudi Herbstu ni mogoče dokazati Poljakom neopravičenost njih nazorov.

Nazadnje govori predsednik ministerstva knez Adolf Auersperg: Vlada je v prestolnem govoru svoj program razvila, pa adresine misli niso kongruentne z onimi prestolnega govora. Posebno bi bila vlada želela, da se čez minolost zagrinjalo raztegne.

Domače in slovanske novosti.

— Postava o učnem jeziku v ljudskih šolah in učiteljskih izobraževalnicah, ktero je kranjski deželni zbor sklenil, ni dobila najvišjega potrdila. Tako se poroča iz Dunaja.

— Ravno se dovršuje tisk novega slovenskega dela: „Janka Pajka Zbrani spisi. Prvi del.“ Delo pride v kratkem na svetlo.

— Zagrebška trgovska zbornica je imela zadnjič zbor, v katerem je dr. Pangrac dokazal, da ne eden udov trgovske zbornice nima pravice, sedeti v njej. Ogerska postava o trgovskih zbornicah še na Hrvatskem ni uvedena, po Ba-

chovi (na Hrvatskem še veljavni) postavi pa bi bil imel v zadnjih treh letih vsako leto izstopiti tretji del zbornikov, kar se pa ni zgodilo. — Nov dokaz, kako je Rauch, in za njim Bedeković, gospodaril in kako je pomirjenja med Hrvatsko in Ogersko treba.

— Svoboda na Českem kaže dogodek pri slovesnem obedu, kteri je bil zaradi volitve najvišjega deželnega maršalka na Českem knjeza Jurja Lobkoviča za prednika okrajnega zastopa v Melniku. Okrajni glavar melniški Brunner je poslal v napitnici potrjenega prednika, kteri je po nesreči odličen ud državopravne stranke in pravijo, da bode za ta zločin iz službe odpuščen.

— Ruske novine „Moskovskija Vedomosti“ pišejo proti dunajskim „ustavovernim“ listom: „Zopet se začena delati hrup s panslavizmom. Naj se vendar enkrat neha, pisati o osvajaški politiki Rusije. Rusija se neče dalje širiti, kajti s tem bi svojo moč oslabil, pa zanimlje se brez dvombe za osodo Avstrije in Turčije. Tako kakor sama nikjer tujega posestva sebi prisvojiti neče, tako bi pa na drugi strani ne mogla malomarno gledati kakih prestopov. Kar se pa tiče panslavizma, je proti njemu, ako se v njem razume absorbiranje slovanskih rodov po Rusiji, prav izdaten pomoček slovanska Avstrija, v kteri bi vsi slovanski narodi našli poročstvo svojega narodnega obstanka. Avstrija po svoji naravi ne more biti narodna ednota; za Avstrijo je samo ena sistema mogoča in ta je: federacija bolj ali manj samostalnih narodnosti. Neposredno ni Rusiji nič mar ali pri preustrojitvi Avstrije ta ali una sistema zmaga, pa Rusiji ne more biti eno, kako se kriza v sosedni državi neha. Pomirjena, zadovoljena Avstrija ktera je normalne in trdne podloge svojega obstanka našla, lahko verjame, da je varna od Rusije. Sicer pa leži nezgoda v tem, da Avstrija sama ne ve, kaj bode drugi dan in vsled tega je naravno, da se Rusija v sosednosti kriz in razpada ne more varno čutiti.“ — Tako mislijo Rusi o Avstriji.

Dopisi.

Iz Kranja. 14. jan. [Izv. dop.] (Gorenska hranilnica potrjena.) Ministerstvo je predložena pravila za osnivanje gorenske hranilnice potrdilo. Poglavitni namen gorenske hranilnice je, vloženi prihranjen denar v deželi obdržati in en del poštenim kmetom in hišnim posestnikom proti zagotavljenji na posest, drugi del denarja pa trgovcem in obrtnikom proti menjicam (wechsel) posojevati. Kdor žalostno denarno stanje naših kmetov na Kranjskem pozna in ve, da

je bil dozdej posestnik v denarnih stiskah le od edine ljubljanske hranilnice odvisen in ravno tako vložnik denarja na obresti, bode gotovo osnivanje gorenske hranilnice za velik napredek narodnega gospodarstva spoznal. Ustanovniki te hranilnice so pošteni narodnjaki in domoljubi, kteri so 20.000 gl. svojega denarja za kavcijo do taistega časa namenili, da rezervni zaklad 20.000 gl. doseže in sicer brez sebičnosti, ker je čisti dohodek po pravih pozneje za dobrodelne namene na Kranjskem odločen. Želeti je tedaj gorenski hranilnici, kakor prvemu narodnemu denarnemu zavodu na Kranjskem, dober začetek in srečen vspeh.

Iz Radoljice. 14. jan. M— [Izv. dop.] Poročali ste že o povodnji v naši okolici in povedali, kako je voda ne samo kantonsko cesto, temveč tudi železniški nasip razjedla ter tudi most med tunelom in Radoljico oškodovala.

Iz te dogodbe pa se dvojno učimo. Ko je bila sem ter tje v „Narodu“ malomarnost (pri zidani železniške proge memo Radoljice grajana, oglašali so se dotični gospodje v „Tagblattu“ in „Laibacheri“ ter kričali: laž je, vse je laž. Danes vidite laž, pa le na vaši strani. Ako je most tako malomarno zidan, da ga, ako tudi sicer močen hudournik, pa v primeri vender le malenkostna voda, v par urah podreti more, kaj kadar hušje nevarnosti nad naš kraj pridejo! — Drugo pa je: Ko so Radoljški, sicer nemški purgarji, tudi okrog nemških in nemčurskih gospodov (Klun) prosjačili in beračili za železnično postajo v Radoljici, zavračali so se pomisleki rekoč, da nij mogoče, zbog neugodnih tla jim železnično postajo narediti, djali so, da ni mogoče vlaka na tiru, ki visi 1:70 ustaviti, še menj ga zopet naprej spraviti. Vidili smo zdaj da to nij res (dasiravno smo to že prej vedeli), kajti ker čez poškodovano mesto ni bilo mogoče voziti, je prišel zmirom en vlak iz Lesec ali iz Podnarta prišlemu do poškodovanega mesta nasproti, in lahko obstal in tako smo vsaki dan videli ga 4 krat stati in zopet iti, dasiravno so prej trdili, da ni mogoče. Zdaj so na poškodovanem mestu še toliko popravili, da gre sicer vlak gladko naprej, dasiravno bo še minulo nekaj dni prej ko bo vse v redu. Povedati še moram da jim je v sredo zvečer, ko so za silo naredili zopet tir, všel iz tira „lukamatija“, kterege so po strašnem napenjanju čez dve ure zopet iz blata potegnili. Vendar škode se pri tej priliki ni zgodilo.

Iz Gradca. 13. jan. —a—. [Izv. dop.] Čudni so poti, po kterih si išče Slovan svoje izobraževanje, posebno v našem carstvu. Nekterim panogam slovanskim zabranjujejo se najpotrebnejši zavodi za omiko, s tujim podučnim jezikom, drugim se daje nekoliko več, ker se jim mora. Mi Slovenci, kako se borimo za srednje učilnice —

latinske šole študiral. Niso dolgo gledali ko se vzdignete na zadnjem vozu dve ročici in mahate z belimi robci pozdrav. Sedaj spozna naša trojica prišlece, gre jim po cesti nasproti in kmalu so bili vkup. Bila je rodovina novomašnikovega strica, gospoda Mihaela Zagradnika, sodnijskega uradnika. Na prvem vozu je sedel rodovinin oče, visokoraščen lep mož kakih 50 let, njegova še precej čedna soproga in najmlajša hči Ida. Na drugem vozu ste se pa pripeljali večji hčeri: Zefa in Tereza. Naši trije mladi možje pozdravijo prišlece na prvem vozu in Jernej Bohač se precej spusti v natančen pogovor o rodovinskih stvareh z gospodom Zagradnikom in njegovo gospo, med tem ko sta njegova vrstnika stopila k drugemu vozu in potem vsi v farovž, kjer je bilo zanje prenočišče pripravljeno. Tu so se v kratkem času ločili, ker so deklice rekle, pa bi se še rače nekaj za jutro pripravile. Zgovorjeno je bilo, da se snidejo še le drugi dan pred opravilom v farovžu, kjer se bodo vsi svatje zbrali in od tod šli v slovesnem sprevodu v cerkev.

Dan nove maše nastopi. Že ob prvem svitu so naprošeni fantje začeli streljati in lepo so trijančili zornice in zbudili iz spanja naše mestne goste in jih z prijetnim lahkim zvonjenjem zopet

zazibali v spanec. Ko se zdani, že začno ljudje od vseh strani prihajati in po končanem zjutranjem opravilu, ktero so fajmošter imeli, bila je vsa ves polna tujcev. Med tem pa so se vozili tudi svatje in ob pol desetih je zvonjenje naznanjalo, da gredo gospod novomešnik in svatje v farovž. Tu je bilo že poprej mnogo študentov se zbralo v spodnji sobi ter čakalo, da pridejo dekleta in jim dajo pušelje in jih tako med svate uvrste. Sedaj so bile že tudi Zagradnikove deklice opravljane in prišle so z „družicami“ v spodnjo sobo pušelje delit. Zagradnikova Zefa izbere najlepšega izmed pripravljenih in ga pripne z milim smehljanjem bogoslovcu Govedniku na prsi, njena sestra Tereza pa je isto storila bogoslovcu Hribovcu. Potem so dobili vsi nazoči študentje, bogoslovci, vseučilišniki in gimnazijalci „pušelje“. Vsi so bili že pripravljene in deklice so že spravile ostale pušelje, ko še prisopiha velik, suh, pa možko in drzno gledajoč mladenič v sobo. Nekteri izmed družbe ga pozdravijo in Govednik prosi gospodičino Zefo, naj mu da en pušelje, pa ona nobenega več nema. Druge so one, ki so jim ostali, že spravile v škatlje, ni jim bilo zato, da bi zopet jih ven jemale in prišlec, gimnazijalec Vojteh Vrabič, bil bi ostal morebiti brez pušelja, ko bi ne bila

stopila Zagradnikova Ida knjemu in mu z dostojnim priklonom ponudila njej še ostali pušelje, za kterege se ji je zahvalil s tem, da ji je hotel med zahvalnimi besedami krasno ročico, ktero je med pripenjanjem pušelja z veseljem začudenjem opazoval, poljubiti, česar pa Ida ni pustila rekoč da takih reči ni navajena.

Šli so v cerkev. Vrabič je stopil v cerkvi na tak kraj, da je lahko gledal v darovalko pušelja, ktera mu je postajala vedno bolj vseč. Bila je še le v petnajstem letu, pa že lepo zraščena. Denes si je bogate in dolge plave lase v lepe kose zvila in oblekla rudeče oblačilo, med tem ko ste njeni sestri bili: Tereza bela, Zefa modra in tako so predstavljale vse tri slovensko trobojnico. Krasne, modre oči, so gledale izpod Idinega čela, nežna polt je krasila lice in top nossek ter nek zabavljiv potez okolo ust je delal Ido res zanimljivo. Pred mašo je bila pridiga, v kteri je govornik postavil pred oči novomešniku težek stan, ki si ga je izvolil. Rekel mu je, da za druge študente postane življenje po koncu študij veselo, za bogoslovca ne. On se je odrekel posvetnemu veselju, njegovo veselje ima biti edino samo božja služba in božja čast. Besede so mlademu novomešniku v srce segle in goste solze se mu vlijajo

neko polovičnost na Kranjskem dobimo in morda (?) obdržimo. Hrvatje imajo svoje gimnazije; ali kako je z višo izobraženostjo za njihovo učiteljstvo? Kako Hrvatom učitelji na gimnazijah pomanjkujejo, je znano, ali znano morda ni, kako malo Hrvatov hoče filosofijo studirati. Hrvat na Graškem vseučilišču je ali stud. med. ali juris, drugo je izjemka, kar se tudi sme o Srbih trditi, (kteri živé sicer v drugih razmerah v svoji domačiji), ne tako o nas Slovencih, kterih je prej preveč, ko premalo v filozofiji. Neugodno za Jugoslovane, jako neugodno posebno za Hrvate je, da njihovo vseučilišče ni dopolnjeno. Iz narodnih srednjih škol pride hrvatski dijak na nemško ali magyarsko vseučilišče, in tem naj dela ko filosof seminarske naloge, ko le za silo jezik drobi. Peščica Italijanov avstrijskih ima pravico delati vse svoje naloge in skušnje v italjanskem jeziku, ali Slovanu se to dovoliti ne more, zbog slavnoznane ravnopravnosti ne. Najživejši se čuti potreba lastnega vseučilišča pri Hrvatih, kder nemštvo nikdar ni tako cvetelo, kakor pri nas Slovencih, kajti odkod bodo jemali narodno učiteljstvo, ako se jim zabranjuje s prestrogimi tirjatvami v znanji tujega jezika toliko potreben naraščaj.

„Slovanska beseda“ ima v saboto 20. t. m. „tili večer“ s českim govorom, vzetim iz literarne zgodovine česke, eventuelno še je pripravljen drugi govornik.

Politični razgled.

Govor Poljaka Czerkawskega (glej poročilo „iz drž. zbora“) v adresni debati in razjasnilo predsednika ministerstva na koncu iste debate daje ustavovernim organom gradiva za otožne pomisleke. „N. fr. Pr.“ ktera pravi, da je poslanska zbornica „sedež parlamentarične slabosti,“ očita Herbstu, da se je pregrešil v osnovi adrese proti disciplini stranke, ker ni nepogojno sprejel ministerskega programa. „Kdor se sedaj opoziciji odreči ne more, dela za federalizem, kajti moč ustavoverne stranke je ustavoverno ministerstvo“, govori ljubeznjivi ustavovorni organ. Da je govornik poljski se odločno izrekel proti volilni reformi, to širi strah in trepet v ustavovernem taboru. Hoteli so Poljakom za njih glasove pri volilni reformi dati nekoliko terjatev njihove resolucije, sedaj pa Poljaki nečejo sploh drugačnih volitev za državni zbor, ko one po deželnih zborih. Poljake odvrniti, pomenja za ustavoverce konec državnega zbora, konec ustavovernega ministerstva, konec ustave. Za to je strah res opravičen. — Nekteri listi pričakujejo celo že novo krizo.

po licu. Tudi svatom se užali in po večjem vsem so jele solze v očeh igrati. Zagradičnikove deklice pa si skrijejo obraze in Ida se naslone na mater, pri kateri je sedela, ter si briše solzice, ki so ko biseri tekli po njenem licu. Lasje so se pri tej priliki vsuli na materine prsi in pokazali krasni tilnik. Rad bi bil Vojteh Vrabič iz Idinega obraza solzice s poljubi posušil, pa sklenil je za vsako ceno iskati pri veselici po božji službi prilike, govoriti z Ido.

Po pridigi je daroval s trepetajočimi rokami Jernej Bohač prvokrat Večnemu nekrvavo daritev. Pevci izmed bogoslovcev so peli Miklošičevo mašo, ktera je ljudem popolnoma novo petje v cerkvi bila in po povzdigovanji so zapeli: Govednik, izvrsten tenor, Hribovec, bas, in še dva druga čveterospavno pesem:

Upaj srce v žalosti,
Večno ne trpi trpljenje,
Upaj, Upaj!
Nad zvezdami Bog živi,
Nikdar te ne zapusti!

Vidno je utolažila ta pesem prej žalostnega novomešnika in proti koncu maše je mnogo bolj pogumno in odločno odpeval. Tudi svatom se je srce pomirilo in vsi so na licu kazali večjo mirnost, tako tudi Ida. (Dalje prih.)

Mesto našega finančnega ministerstva, ktero Holzgethan samo začasno vodi, se bode neki v najbližjih dnevih napolnilo. Ustavoverci so pred mislili, da bode Holzgethan postal vkupen finančni minister, sedaj pa pišejo da ga Andrassy neče v vkupno ministerstvo, ter hoče Ogra, s čemer se sedanji minister zunanjih zadev ravno ne uslužuje ustavovercem.

Včeraj se je odprl hrvatski zbor. Dunajskim listom se telegrafira, da bode narodna stranka volila bivšega dvornega kancelarja Mažuranića za prvosednika in da je generalmajor pl. Preradović designiran za kraljevega komisarja pri otvorenji zbora.

V ogerskem državnem zboru je poslanec Majoros (skrajna levica) predložil osnovno postavo o emancipaciji žensk. Ta se glasi:

1) Udje ženskega spola, ki so v ti deželi rojeni ali naturalizirani, uživajo brez izjeme vse politične pravice, ko moški.

2) Vse do sedaj obstoječe postavbe, ktere so ženskam izvrševanje državljskih in političnih pravic prepovedovale, so dejane ob moč.

3) Minister pravosodja ima to postavo izvesti. Potem se preliminare za bogočastje, kakor ga minister Pauler predlaga, potrdi.

Na Pruskem bode minister bogočastja, svobodnikom jako neljub mož, Mühlner dobil naslednika. Tudi deželni minister Eulenburg neki misli odstopiti.

Francoski narodni zbor si še ne upa vlade in narodnega zastopa v Pariz nazaj preseliti, tudi republike neče konečno proklamirati. — Belgiški listi poročajo, da se prvosednik francoske republike Thiers trudi za to, da bi se obrok za plačitev zadnjih treh milijard odškodnine za vojno podolžil. Pa na pruski strani se boje, da je to zvijača in da bi Thiers teh treh milijard najraje ne plačal in na novo na orožje apeliral.

Prince Waleski, angleški prestolni naslednik je toliko ozdravil, da more iti zopet iz izbe. Njegovo ozdravljenje je odpravilo, strah zaradi nezgod, ki bi bile utegnile nastati, ako bi za kraljevičem bila kmalu tudi že jako priletna kraljica Viktorija umrla.

Na Španjskem sledijo po zaroti proti kralju. Španjsko ljudstvo je pač po prejšnjih vladah korumpirano in ne more videti stalnega državnega ustroja.

Izv. Telegram „Slov. Narodu.“

Iz Zagreba, 15. januarja.

Sabor denes odprt. Kraljevski reskript je kratek in ne omenja politike, Za nagodbo mnogo upanja.

Razne stvari.

* (Dramatičnega društva) 67. predstava dne 13. t. m. nam je kot novost prinesla iz češčine poslovenjeno Jožefa Štolbe burko „Krojač in čevljar.“ Dasi je ta burka 3 dejanja dolga, vendar nismo mogli zapaziti vodilne misli ali boljše rečeno nikake npravne uzvišenosti, ktera bi jej bila podlaga, — kateroj se zlasti odlikujejo Raimundove in Nestroy-ove burke. Burka je skrpana iz zgolj kratkih epizod, ktere so vrh tega sem ter tje nenaravne in dejanje ni posebno srečno lokalizirano, kajti, da bi se pri žeganji na Dobrovi kazali zverinjaki (menagerie), panorame in enake reči ter iz grma, kedar treba, mesto zajca prilezel policaj, k temu vsaj treba nenavadno žive domišljije. Da po tem takem igra na občinstvo ne napravi zaželjenega učinka, temu je uzrok v igri samej, zlasti, ker ta burka, kar se tiče predstavljanja ne spada ravno med lahke. Vrh vsega tega pa treba, kakor pri vsakej burki, jako številnega osobja, če tudi le za kratke naloge, kar večkrat za „ensemble“ ni na korist. Prehajajoči k predk predstavljanju samemu, nam je bil g. Kajzél kot čevljarski učenec najbolj po godu in rečemo, da te vrste ljudi ne bode kmalo kdo bolje predstavljal. Prav dobro je igral tudi gosp. Noll

(čevljarski mojster), Šušteršič (pomagač) in g. Schmidt (krojač Naprstek), vendar se je slednjemu videlo, da ni v svojem življu; g. Šušteršič pa je preveč karikiral. Gospa Valenta-Brusova je bila vrla in nježna, a videti ni bilo pravega veselja do igre, prave živahnosti. Gospodična Podkrajšekova (čevljarjeva žena) je jako ugodno igrala, njen talent je tako mnogovrsten, kakor njena pridnost vse hvale vredna. Med majšimi rolami nam je bila po volji zlasti gospica Pardubska (Jera Vodopivkova-klepetulja), gospica Vrelčeva in gg. Paternoster in Velikajne, ktera sta svojimi kratkimi nalogi mnogo veselosti izbudila. Ostale role nimajo posebnega pomena — skupna igra je bila — izvzemši nektare male hibe — dosti gladka, gledališče pa za delavnik prav dobro obiskovano.

* („Soče“ št. 2. je konfiscirana,) kakor se je zgodilo prvi. Uzroki so nam do sedaj neznan. Praška exempla trahunt.

* (Cesarjev reskript na pipi.) Nekemu fabrikantu v Pragi je prišlo zadnji čas v glavo, reskript cesarjev na česki zbor od 12. sept. 1871 prav drobno na tobakove pipe vrezati. Precej je razprodal veliko število takih reskriptovih pip in imel lep dobiček.

* (Izpraznene službe.) V Nevljah je služba učiteljeva združena z organistovo in meznarjevo prazna; ona nese 197 gl. 1 kr. in se imajo prošnje do 24. januarja oddati okrajnemu šolskemu svetu v Kamniku.

* (Izpraznena je služba) okrajnega ranočelnika v davkarskem okraji Lož, v Oblaški okolici s sedežem v Novi vesi. Ona nese 250 fl. na leto in se imajo prošnje do konca januarja t. l. oddati okrajnemu glavarstvu Logaškemu v Planini.

* (Imenovanja.) Auskultant Ferdinand Staré je imenovan za adjunkta v Črnomlji. Dr. Karel Viditz, okrajni sodnik v Črnomelji, je predstavljen v Litijo.

* (Tat.) 16. dec. m. l. je dobil poveljnik dunajske invalidnice 18.000 gld. za potrebe invalidov. Ta denar je invalid Schramm nesel za svojim višjim, pa ko se ta v mestu z nekim prijateljem v pogovor spusti, izgine Schramm z denarji, si najme stanovanje, kupi civilno elegantno obleko in živi kot dr. France baron Müller nekoliko časa prav dobro in veselo. Povabil je nekolikokrat ljudi, s kterimi se je v veseljih seznanil, k sebi, poslal v invalidnico torbo, v kateri je denar za poveljnikom nesel, nazaj, in več pravih zvijač storil, pa niso ga mogli dobiti pred, ko zadnji petek. Našli so pri njem še 15.700 gld.

Izpred sodnije.

(Dalje.)

Predsednik (k dr. Srncu): Kdo vas je zgrabil? Dr. Srnc: France Kalin! Kalin: To je laž! Dr. Srnc: Lice je ostro izrečeno, ne morem se motiti. Kalin: Najti nas hočete, kdo ima brado; s politiko nas hočete ujeti. Predsednik: Ako ni res, bode že kdo drugi povedal. Kalin: Ne smete misliti, da smo tako neumni!

Dr. Radej (slovensko govoreč) popisuje dogodek podobno kakor dr. Srnc. On pravi, da se njemu ni nič zgodilo, ker ni tako blizu stal. Franceta Kalina je videl, ko je dr. Srnc napadel in tudi Soršaka, ko je njegovega sokandidata tepel. Kalin vse taji. Dr. Holzinger obžaluje, da dr. Radaja ni razumel, na kar mu dr. Radaj odgovori, da je isto pri protokolarnem zapisovanji občutil, da je nemška stranka slovenskima kandidatoma shod volilcev ubranila. Dr. Radaj misli, da so obtoženci in netoženci njih tedajšnji družniki samo orodje moralčnih začetnikov. Od kraja ni bilo nobene palice videti, naenkrat pa se jih je mnogo vzdignilo. Tudi dr. Radaj ne ve, kdo je kričal „Slovence ven! Imeti jih moramo!“

Pliberšek Štefan: Šel sem z bratom k svaku polič vina pit in slišal, da ljudje na travniku ukajo. Potem sva šia h Kovaču, kjer je bilo vse polno; ko so pa doktorji iz Maribora prišli, je vse šlo. Ko je komisar Korber ljudem slovensko nekaj razlagal, so upili: „Samo nemško!“ na kar sem odgovoril: bodimo Slovenci in Nemci dobri

